

A Kolozsvári Neológ Zsinagóga

Ez a kolozsvári neológ templom, ahol apám rabbi volt sok éven át. Ez a zsinagóga most is működik még.

Az édesapám, Klein Éliás először egy héderben tanult Szilágycsehen, aztán elment Pozsonyba. Pozsonyban volt egy nagyon híres jesiva [lásd: pozsonyi jesiva]. Ez 1903-1905 körül lehetett, mert 1890-ben született. Pozsony után elvégezte a brüsszeli rabbi akadémia levelező tagozatát. Nem tudom, hogy mi volt pontosan a neve, csak emlékszem, hogy a diploma Kolozsváron ott lógott a falon, a lakásban. Nincs meg az okmány, mert minden odaveszett.

Azután Kolozsvárra került. Apám fanatikusan vallásos ember volt, a Talmudot és a szent könyveket bújta élete végéig. Több száz éves rabbi családból származott. Ortodox volt ugyan, de nem kapott állást az ortodox templomban, úgyhogy a kolozsvári neológ templomnak volt nagyon sok éven keresztül a rabbija. Egy neológ templomban volt kényszerűségből neológ rabbi, mert soha nem kaphatott jelentős ortodox hitközséget. Nem volt hajlandó ugyanis lemondani egy micváról, Erec Jiszráél újjáépítésének micvájáról.

Sokat harcolt a vallásos cionizmus jogaiért, és megvetette a haluckiképző telepeknek az alapjait Kolozsváron és a környéken. Tulajdonképpen a környező kistelepülésekben szervezte ezt, én konkrétan Désre emlékszem. A fiatal zsidó gyerekeket gyűjtötte össze, olyanokat, akik ki akartak vándorolni. Mezőgazdasági munkára szervezte őket, amit úgy hívták, hogy hachsara. Kimentek falura, és tanultak kapálni, kaszálni, meg egyéb mezőgazdasági munkát végezni a parasztoktól. Kollektívában éltek, és mezőgazdasági munkát tanultak, azzal, hogy később Palesztinában majd ezzel fognak foglalkozni. Hébert is tanultak, és héber dalokat énekeltek. Tulajdonképpen fölkészítették ezeket a fiatalokat a kivándorlásra.

Különböző irányzatok voltak. Voltak a vallásosak, és voltak a vallástalanok, ők voltak inkább a baloldaliak. A papám a vallásosat szervezte. Apám nem volt szélsőséges, de ő Izraelt vallásosnak képzelte el. A fiatalokat arra is fölkészítette, hogy amikor majd kimennek Palesztinába, a kibucokban vallásos életet éljenek. Nem volt szélsőséges, mert akkor nem tudta volna ezt

szervezni, hiszen a nagyon vallásosak szerint Izrael csak a messiás eljövetelkor alakul majd meg.